

„Tisztelet asszonyom, neharagudjon hogy párommal zavarom de mivel jogtalanul felegyveztem elbocsátották Irenkét ezt az egyeztetőbizottsághoz meg kel fellebbezni amit se Ö se én nem tudunk megírni mivel Irenkének nem hibás. Ugyan igaz hogy elaludt és nem ment dolgozni sajnos misem voltunk itthon Pesten voltak különben mi felkötöttük volna sőt csak egyedül volt itthon. Biztos hogy elaludt mert ő nem csavargó tehát merem érte vállalni a felelőséget. Kérem segítsen rajta, mert a vonat alá készül. Tisztelettel: Antal Istvánné házinéni. (Irenkének náiam albertől már lassan másfél éve, szeretem, rendes gyerekek, magán gyakran emlegeti, nem tudok hova fordulni, kérem most az egyszer segítsen.)”

Levél az asztalomon...

Február közepén ismeretlen feladójú levél várt az asztalomon. Ajánlta a szerkesztő. A levélhez egy határozat volt mellékelve, amely arról tájékoztat, hogy K. Iren dolgozót a Mt. 35 § 1. bek. f. pontja alapján elbocsátás fegyelmi büntetésben részesített, mert munkaviszonyával kapcsolatos kötelezettségeit vétkesen megszegte. Ezen határozat ellen 15 napon belül fellebbezésnek van helye a munkajogi döntőbizottsághoz, melyet két példányban lehet benyújtani. A fegyelmi határozat indoklása: „K. I. 1980. február 16-án igazolatlanul hiányzott munkahelyéről és ezzel vétkesen megszegte munkaviszonyából folyó kötelezettségeit. Az eljárás során — írja az indoklás — semmiféle érvet nem tudott felhozni a dolgozó, csak azt, hogy nagyon fájt a feje, este nyolckor gyógyszerert vett be, amitől úgy elaludt, hogy csak hajnal ötkor ébredt és így lekészte az éjszakai műszakot. Másnap vasárnap elment az ügyeletes orvoshoz, de az utólag nem adott igazolást, mivel panaszai-val nem jelentkezett szombat este, mielőtt a gyógyszerert bevette volna. Így a védekezést elfogadni, az előbbiekre való tekintettel, nem tudjuk.” A fegyelmi határozat dátuma: 1980. február 18. hétfő délután 2 óra! (fegyelmi vétség elkövetésének időpontja még egyszer: 1980. február 16. szombat éjjeli műszak).

Lelkizés az albertletti szobában

— Iren, az isten szerelmére, mikor érted már meg végre, hogy a munkahely az nem intézet, ha nem dolgozol, éhen halsz. Világos? Fogd már fel, hogy az állam már nem a szülőföld többé, elmúltál 18 éves, az üvegbe, ahol eddig éltél, szétptant, senki és semmi nem véd már Téged, csak Te saját magad! Két éve nagy-

26

korú vagy, húszéves! Felőtt, önálló! Nincs semmi jogalapom arra, hogy segítsek! Érted? Én megértlek, hogy a fenébe ne értenék meg, hiszen évek óta közöttetek élek, de hát ez kevés! Nem vagyok mindenható és nem tudok minden mulasztásokat kikönyörögni! Nem érzed, mennyire megalázó ez az örökös rímakodás körülöttem? Én tudom, rossz így egyedül a nagyvilágban, tők egyedül, se rokon, se ismerős, se intézeti társ, csak az a fene nagy önéretetek! Nekem hivatásom megérteni a Ti helyzeteiteket, de másoknak nem az! Nektek mindent duplán kell fizetni, ez az egyetlen mód a felszinen maradásotokhoz! A bizonyítás, valamint temi az asztalra, csak így lehet leküzdeni az előítéleteket, a kisebbségi érzéseket. Érted? Á, hogy értenéd, nem értesz te ebből az egészből semmit, hiába mondtam el neked is meg társaidnak is szászor és ézerszer! „Mindig lesz valahogy!” — ez a jelszavatok! El a francba ezzel a filozófiával! Szóalj már meg, legalább annyit mondj: „Rühelem a munkát.” De nem, Te csak szövegelsz itt nekem: szeretek dolgozni, csak véletlenül elaludtam, ne tessék haragudni. Hát idefigyelj: Hög én haragszom vagy nem, az most annyira nem téma, mint árvicezmények a húsvéti himes tojás. Mivel hogy nem én írtam azt az „elbocsátást” alá, merthogy nem én vagyok a munkaadó. Te a tanítványm voltál, rendes lány, nem fiztál, nem csavartál, nem lóptál, nem verekedtl (csak néha), és lehetett Rád számítani! De az örökös véletlenid nekem is ismerősek voltak. Állandóan azt hiszed, még mindig diák vagy. Nem tudsz ettől a kötelektől elszakadni, ez pedig már abszurd! Hiába húzogatód itt a vállad, és játszod nekem a felesleges embert, most már benöhete a fejed lágya. Hogy lehet elaludni akkor, amikor valakinek dolgozni kell menni! Első a köteleesség, csak utána a személyes magánügy! Neked kötelező a meló, na és létszükséglet, mert meló nélkül nincs lóvé, pénz nélkül meg nincs étet. Ezt súlykoltuk állandóan a nevelőthóban is. Hánszór kell elmondani, hogy végre tudomásul is vedd?

Mentési akció

Bocsnánat a zavarásért, dr. Szabó Mónika üzennveztőt keresem. Elnezést, Ön írta alá K. Iren fegyelmi határozatát, mely alapján azonnali hatállyal elbocsátját?

Hogy milyen hozzátartozója vagyok? Nem, én nem vagyok intézetis, jöllehet ez nemcsak rajtam áll, köszönöm egyéb-ként, hogy olyan fiatalnak nézett. A dolog úgy áll, hogy tulajdonképpen senkije se vagyok, most meg különösen nem, mert-hogy Iren már két éve nem állami gondozott. Tanítottam őt a nevelőthóban, szerettem. Tartja velem a kapcsolatot, meglátogat, gyermekeimmel játszik, rágaskodik, káromkodik. Iyennek ok mind, egy kis figyelemért évekig tartó hálával közlelednek. Iren csecsmókora óta intézetben él, tudja, nehéz téma ez, aki nem ismeri ezt a speciális világot, nem láthat bele, nem tudhatja, hogy ezek a gyerekek és cselekedeteik csak saját súlyukkal mér-

IREN ÉS AZ ÉLET

hetők! Ezért ne tekintés olyan nagy bűnnek ezt az igazolatlan távollétet. Valóban elaludt. Mindig fájt a feje, ez akár hivatásos is igazolható. Organikus elváltozásra vezethető vissza ez, neurotikus tünet, van mögötte egy képességeit figyelmen kívül hagyott iskolai végzettség, amely megakadályozta őt a védőmunkahely igénybevételeben. Magyarul: az általános iskolában gyogyepedagógiai áttelepítésre irányították, és mégis valahogy — talán jó szándékból — a nyolc általános végzettséggel együtt kapta a bizonyítványt. Tudja egy „állami-ra” nem tudnak úgy odafigyelni, mint egy „sajátja”... Iren a szakmunkás-bizonyítványt már nem tudta megszerezni, lemaradt a társaitól, így lett nagykorú, mindenfajta végzettség nélkül. Ezért is végzi maguknál ezt a nehéz fizikai munkát.

Magát ez nem érdekli? Tulajdonképpen erre most nem is tudok mit mondani, esetleg egy frázist: hogy szocialista társadalomban élünk, ahol nem lehetünk közömbös embertársaink iránt, és kötelezett-segünk bizonyos vonatkozásban egyformák stb... stb... de nem mondok semmit, mert kéri jöttem, és véleményem esetleg nem szolgálja idejövetelem célját. Így hát ismételn kérem, tekintsenek el a

fegyelvimer történő elbocsátástól, mert így a meglehetősen veszik el a gyerektől. Nem vagyok egészen jártas a dologban, jobban, de hát először írásos figyelmeztést, szabadságmegvonást vagy munkabércsökkentést szoktak alkalmazni. És nem egyszeri igazolatlan távolléért (ami végül is igazolódott) fegyelmi elbocsátást. Súlyosnak, önkényesnek és jogtalanann érzem döntésüket.

Miért nem tanulta meg a kötelezéseit? Igaza van: nevelőintézetünk területén a munkára nevelés hiányosságait: konfereenciák sorozatán vitatták és tárgyalkák szakembereink, és mindannyian várjuk, bízunk az új módszerek hatékonyságában, addig egy kis türelmet kérünk, és egy icpi megértést. Iren egy éve dolgozik Maguknál, munkájával kapcsolatban egyéb fegyelmi vétség nem merült fel, kemény fizikai munkát végez három műszakban. Az, hogy nem barádkozó típus, és olykor-olykor makacs, hát istenem, Ó ilyen. Fogadjuk Öt el ilyenek és segítsek, kérem.

Létszüksékkentés? Talán mégse vele kezdjük... Hogy 34 állami gondozott dolgozott a múlt évben Önöknél és most már patronálja más is őket? Nézzé, en megé-

tem Önt. De talán ez jelent valami kölcsönösséget is. Nem nagyon jönnek ma-napság ennyi pénzért gumikat ragasztani, trópusi hőségben.

Hogy másodszer fordult elő Irennél? Ūgy tudom, hogy az elsőt hatálytalannították, mivel kiderült: elsősegélynyújtás címen kórházba kísért egy idős néni, aki elcsúszott a novemberi nyálkás időben. A néni iri is a helyi újságba egy dícsérő cikket a mai fiatalokról. Látja, Iren rendes, jó-ravalló, csak infantilis, úgy gondolja, mindenki számára érthető az, ami az ő egyszerűbb agyában szükségszerű! Elesik egy néni az utcán? Kórházba kell szállítani! És a következményeket nem mér fel reálislan!

Hogy nem csinálhat kivételt? A gyerekek szavával fogalmazva pitizék itt, miközben magából csöpög az ellenszenv — lassan úgy érzem, mindenki iránt. Maguk egy hatalmas gyár vidéki telepe van szakszervezetük és KISZ-titkárak, Irennek kötele-ségei mellett jogai is vannak, a munkahelyi döntőbizottsághoz megirom a fellebbezés, és egyben közlöm velük, hogy Iren mindenfajta orvosi vizsgálat nélkül alkalmazták szorult helyzetükre való tekintettel annak idején. Majd mikor egy éjszakai műszakban rosszul lett, akkor látta az üzemmorvos, és megállapította: magas vérnyomása miatt nem alkalmazható olvaszó-zón, és ragasztóthelyben. Csakhogy Ő nem tud egy orvosi véleményem mel kezdni. Műdszertani, adminisztrációs gyakorlatokban ugyanis járatan. Február 16-át megelőzően, egész héten éjszakai, azt megelőzően is beosztották már éjszakai műszakba helyettesíteni, mikor egyebkét délelőtős lett volna. Szombaton fájt Iren feje, elaludt. Túterhelés ellen étetani reakció az alvás. Gyogyyszer nélkül is kiköveteli a test a magét. Fiatal korban különösen... 24 ora leforgása alatt hoztak Önök egy fegyelmi határozatot, egyik dolgozójuk ellen. A létszüksékkentés szem előtt tartása elvonta figyelmüket minden objektív-tástól. Még saját üzemmorvosuk véleményét is figyelmen kívül hagyva, egyolytát-ban éjszakaiattatták. A mór megtette kötele-sességet, a mór mehet... Csak-hogy én nagyon bírom benne, hogy a mór marad...

Győzelem

1980. március 20-án újabb levél az asztalomon: 52/80. Feljegyzés. Tárgy: fellebbezés visszavonása. Az x. számú fegyelmi határozattal szemben benyújtott fellebbezést visszavonom, az ügy lerendezése miatt. K. Iren.

Te, Iren? Miért vontad vissza a fellebbezést? És most egyáltalán hol dolgozol?

— Ugyanott, csak egy másik üzemben, és két műszakban. Ma ugyanis hívtak a jóni osztályra, és mondták, nekem nem lett volna szabad ott dolgoznom, ahol dolgoz-tam, így hát nincs fegyelmi vétség sem, ha pedig az nincs, akkor fegyelmi sincs, és ha nincs fegyelmi, akkor minék a fellebbezés. Adtak egy tollat, és aláírtam, hogy visszavonom azt, amit tanár néni megirt nekem. Hát nem tessék emlékezni? Megtetszett írni, én beadtam a döntőbizottsá-

hoz, ma hívtak, visszavontam, mert hát azt úgy kell. Most már jó lesz minden, többet nem alszom el. Soha többet.

— És mennyi lesz a fizetésed?
— Hát azt nem mondták. De az nem számít...

Amiért érdemes csinálni

„Ne tessék haragudni, hogy zavarom a le-velemmel. De ezúton szeretném megköszönni azt, amit tett értem. Pedig tudom, hogy nem érdemeltem meg, de megírték velem, hogy ez volt az utolsó ilyen, ami történt velem. Pénteken visszavettek, a bőrtőlmele fogok dolgozni, majd megpróbálok azt is megszokni. Most 8-ra kellett bemenni orvosi vizsgálatra, hogy alkalmas vagyok-e a másik munkahelyre. Szeretek itt lenni az albertletten, nagyon rendesek a háziak, szeretem őket, nem is tudom, mi lett volna velem, ha ök nincsenek, mert el voltam nagyon keseredve akkor. Nem szívesen változtok munkahelyre, jó ez nekem, szívesebben végzém a fizikai munkát. Ezt a levelet egy ismerősömmel gépelem, eléggé kezdő vagyok. Ne tessék haragudni. Még mindig sokat fájt a fejem.

Nincs olyan nap, hogy ne fájna. Gyogyser már ebbe fogok beledilizni. Szívhótem én markálok a gyogyeszerert, de nem használ. Pusziok mindenkit, tisztelettel: Iren.”

A kör bezárul

Ma 1980. május 7-én délután fél háromkor Iren kereset lakásonom. Kérte, írjak neki egy olyan papírt, amit szokás, ha valaki fel akar mondani... Először nem értettem a dolgot. Utána megérttem: Iren tanácsot kapott a jelenlegi főnökétől: aki ilyen kemény fizikai munkát tud végezni, mint Ő, annak nem való ez a kisegítő semmilyen állás. Anyi sok jól fizető hely van, addig kell menni, amíg az ember bírja — szót az előrelátó tanács.

Iren, most mennyit keresel? A múlt hónapban 1500-at kaptam. És a másik üzemben, ahol három műszakban dolgoztál? Ő, ott sokkal többet. Volt úgy, hogy 2800-at tisztán. És itt miért csak ennyit? Mert hát itt nem vagyok normán, mert nekem nem szabad, meg nem is tudnám teljesíteni, így hát kiszámítottak egy átlagot, s ennyit kaptak.

— Iren, el akarsz menni?

— El. (sír) Azt mondták, felesleges vagyok, és mindenki tart tőlem, mert nekem még fegyelmit sem lehet adni.

— Iren, van valami elképzelésed a jövődet illetően?

— Nincs, csak el szeretnék menni.

— Hová?

— Nem tudom, csak el...

BALLA ANNA

27

